

Blues

Afroamerikansk musikstil som kom till Amerika via slavhandeln. Via spanjorerna fanns gitarren redan "på plats". Traditionen att använda musik och sång för att förmedla kunskaper, som arbetssånger, framställa klagan om livets vedermödor o s v fanns i Afrika sedan länge p g a avsaknaden av skriftspråk.

Bluesen uppstod i slutet av 1800-talet runt Mississippideltat, en stil som numera kallas deltablues (se nedan)

I Amerika utvecklades bluesen till en form av vokal och instrumentell musik med ursprung i arbetssånger, sjungna av svarta i USA.

Blues är en modern amerikansk populärmusik har starkt påverkats av blues, och särskilda musikformer som jazz, storbandsmusik, rhythm and blues, rock'n'roll och country, såväl som konventionell pop har uppkommit på grund av inflytande från blues, eller fått sin nuvarande form tack vare blues.

Bluesmusiken uppstod runt Mississippideltat under slutet av 1800-talet, en stil numera kallad deltablues. Musiken populariserades så småningom i en mer städad, notbunden form av personer som kompositören och orkesterledaren W. C. Handy. Sitt stora kommersiella genombrott fick bluesen 1920 med sångerskan Mamie Smiths insjungning av *Crazy Blues* för bolaget Okeh som skall ha sålt i mer än två miljoner exemplar. Den moderna elektrifierade storstadsbluesen skapades i Chicago och fick sin stora spridning genom det legendariska skivbolaget Chess Records där artister som Muddy Waters och Howlin' Wolf gav ut sina skivor.

Blueslåtar text handlar ofta om problem eller olycka, framförda i en lösligt berättande stil. Namnet kommer från uttrycket *in the blue moods, feeling blue* och *blue notes* som betyder ledsen, sorgsen.

Sång, gitarr, munspel är vanligaste instrumenten.

I grunden är bluesens harmoniska form enkel, tre ackord uppdelade på tolv takter.

Standardformen är att samma textrader upprepas 2 ggr under de första åtta takterna, därefter följer en konklusion av innehållet:

Every day Every day I have the blues x 2

You see me worrying

It's you I hate to loose

Texterna handlar om arbete, sex, kärlek och bristen på de nämnda.

I många (speciellt äldre) texter kan innehållet vara reaktionärt i våra öron: min kvinna skall vara hemma och laga middag etc

Bluesen är i första hand en känsla-det behöver inte vara så perfekt eller vackert.

Bluesmusikens form med tre ackord och tolv takter ligger till grund för en stor del av den moderna musiken: rock, pop, svensktopp osv.

Rolling Stones spelade nästan uteslutande bluesbaserad i början av sin karriär.

Bottleneck eller *slidegitarr*=man har ett metallrör som man gnider mot strängarna för att få ett speciellt sound. *Bottleneck* kommer av att man förr använde halsen på en flaska.

Många bluesgitarrister använder gitarren som "svar" på sin egen sång d v s spelar korta inpass mellan textstroforna.

Bluesgitarristen håller oftast gitarren med respekt, som en partner, en kurvig sådan – BB King kallar sin gitarr för Lucille efter en tjej som han räddade då en krog brann.

Några exempel på berömda bluesartister är: Robert Johnson, Lightning Hopkins, Louisiana Red, T-bone Walker, Sonny Boy Williamson, B B King, John Lee Hooker, Howling Wolf, Muddy Waters och Little Walter.

Deltablues

En av bluesmusikens tidigaste stilar, kanske t.o.m. den allra tidigaste. Den uppstod i deltat mellan Mississippi River och Yazoo River i delstaten Mississippi under sent 1800-tal

- tidigt 1900-tal. Deltabluesen hade sin storhetstid i slutet av 1920-talet och ett tiotal år framåt med artister som Charley Patton, Son House, Tommy Johnson och framförallt Robert Johnson. I deltabluesen sjöng/sjunger oftast en ensam man ackompanjerad av sin gitarr som ibland spelades/spelas med slideteknik. Den gamla deltabluesen har idag endast ett fåtal utövare kvar i Mississippi.

Chicagoblues

Chicagobluesen uppstod när svarta arbetare flyttade från sydstaterna (oftast Mississippi) till Chicago och där elektrifierade den gamla deltabluesen. Föregångare här var Muddy Waters när han i slutet av 1940-talet spelade in för skivbolaget Aristocrat, senare känt under namnet Chess Records.

Under 50-talet kom sedan en våg av stora artister som Little Walter, Junior Wells, Jimmy Rogers, Howlin´ Wolf, Elmore James och Sonny Boy Williamson 2, vilka förutom Muddy själv skapade en storhetstid för bluesmusiken i USA. Munspelet blev i denna blues ett viktigt soloinstrument tillsammans med slidegitarraren. Artisterna spelade nu inte heller ensamma som i deltabluesen utan med hela band.

Västkostblues

Till skillnad från den svarta befolkningen i Mississippi som flyttade till Chicago och andra stora industristäder i norr i sökandet efter arbete, flyttade de svarta i Texas istället till Kalifornien. Även när det gäller västkustbluesens utveckling hade T-Bone Walker en nyckelroll, då han tidigt i sin karriär flyttade till Kalifornien och där utvecklade sina musikaliska Texas-rötter. Västkostbluesen har alltså en del gemensamt med Texasbluesen, t.ex. uppbackningen av blås, men är lite jazzigare och mer "laid-back".

Kända västkustartister var bl.a. Charles Brown, Lowell Fulson, Pee Wee Crayton och Percy Mayfield.

Swampblues

Den bluesstil i Louisiana som fått störst genomslagskraft är den s.k. swampbluesen, med artister som Slim Harpo, Lightnin´ Slim, Lazy Lester, Silas Hogan och Lonesome Sundown. Samtliga dessa artister gjorde sina bästa inspelningar för skivbolaget Excello. Swampbluesen kännetecknas av ett gungande, lite "slött" sound där munspelet har en framträdande plats.

Swampbluesen hade sin storhetstid från slutet av 50-talet till mitten av 60-talet.

Denna musikform har sin hemvist bland den svarta fransktalande befolkningen i södra Louisiana (hos den vita franskspråkiga befolkningen i samma område regerar cajun-musiken). Zydecon är starkt påverkad av bluesen men innehåller också påverkan från cajun-musiken.

Solistinstrumentet i zydecon är dragspelet, men även rubboard (en slags tvättbräda) har en framträdande roll som rytminstrument. Den i särklass mest betydande och populäraste zydecoartisten genom tiderna är Clifton Chenier, vars son C.J. Chenier idag för zydeco-traditionen vidare.

Memphisblues

Memphis var och är fortfarande en viktig bluesstad i USA, men man kan egentligen inte påstå att det finns eller funnits en klart definierbar bluesstil i Memphis. Många betydande bluesartister har emellertid bott och/eller spelat in skivor där. Nämnas kan t.ex. B.B. King, Howlin´ Wolf, Bobby "Blue" Bland, Little Milton, Junior Parker och Albert King vad gäller den modernare bluesen samt Memphis Minnie och Furry Lewis som representanter för en äldre bluesstil.

Eftersom Memphis var/är en stad i brytpunkten mellan den fattiga södern och de rikare norra delarna av USA, med stor genomströmning av musiker som följd, har nya musikaliska impulser lätt fått fäste i staden. Ett exempel är soulmusiken som under en period på 60-talet och 70-talet hade sitt högsäte i Memphis.

Rhythm & blues

Brukas ofta förkortas R&B. Rhythm & Blues kan dels ges en vid definition i bemärkelsen "svart populärmusik" eller en snävare definition där man kan definiera musikstilen som bluesmusik som gjorts mera lättillgänglig genom en tydligt markerad och dansvänlig rytm.

R&B uppstod på 1940-talet och brukar betecknas som förstadiet till rock 'n' roll. Inom R&B är det de "honkande" saxofonerna som spelar huvudrollen som solistinstrument. Viktiga R&B-artister var bl.a. Louis Jordan, Big Joe Turner, Roy Brown, Wynonie Harris, Amos Milburn och Ruth Brown. I New Orleans växte under 50-talet en speciell typ av R&B fram, med Fats Domino som främste exponent. Ray Charles banade vägen för soulmusiken genom sina inspelningar på 50-talet, där han smälte samman R&B med element från gospel.

Soulblues

En sammansmältning mellan soul och blues som kännetecknas av att sångaren oftast sjunger med soulinspirerad röst, samtidigt som kompet (och solisten) spelar bluesigt. Nästan alltid backas sångaren upp av en blåssektion.

Betydande soulblues-artister var/är Bobby Bland, Little Milton, Little Johnny Taylor, Z.Z. Hill m.fl. En artist som under 80- och 90-talen nått stor framgång med en mix av blues, soul och lite pop är Robert Cray. Soulbluesen är idag kanske den mest vitala bluesformen i USA och definitivt den som är populärast bland den svarta befolkningen.

"Klassisk" blues

De första artister som spelade in blues på skiva var de s.k. klassiska bluesångerskorna på 1920-talet. Mamie Smith var den allra första (1920), men hon fick snart efterföljare som skulle bli än mer populära, som t.ex. Ma Rainey och framförallt Bessie Smith. De klassiska bluesångerskorna hade oftast en jazzbakgrund, vilket även kan höras i deras bluesinspelningar.

Länktips:

www.bluesfestival.2ya.com klicka på länkar
Där finns en digger samling vederhäftiga länkar.

Sammanställt av Ralph Svensson
0702-44 28 25